

ВПЛИВ ПАРАМЕТРІВ ОБРОБКИ НА ВЕЛИЧИНУ МІКРОВИСТУПІВ

Рибалко І.М., д.т.н., доцент; Трофимов А.І., здобувач вищої освіти
(Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна)

The influence of processing parameters on the size of microprotrusions during vibration-impact plastic hardening was investigated.

Залежно від співвідношення кроку t і діаметра d відбитків розглядаються три основні типи мікрорельєфів поверхонь: з локальними відбитками ($t > d$), з дотичними відбитками ($t = d$) і із взаємним перекриттям відбитків ($t < d$). Основні типи мікрорельєфів поверхонь, що залежать від відносного розташування відбитків, показані на рис. 1.

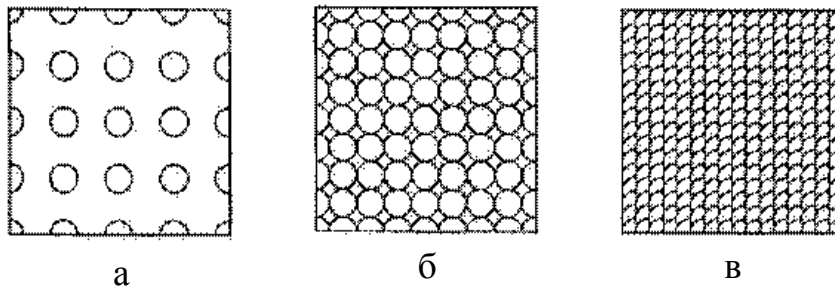

Рисунок 1 – Розташування відбитків: а – локальні відбитки ($t > d$, $t = d_{def}$); б – дотичні відбитки ($t = d$); в – взаємне перекриття відбитків ($t < d$, $t = 0,5d$)

Для мікрорельєфів типу 1, 2 і 3 шорсткість поверхні по висоті мікронерівностей визначається глибиною відбитків h , для випадку коли висота напливів, що утворюються у відбитків, більше висоти мікронерівностей вихідної поверхні, не покритої відбитками. Якщо напливи по висоті менше висоти мікронерівностей вихідної поверхні, то шорсткість визначається глибиною западини h_g і шорсткістю вихідної поверхні. Якщо ж вони рівні, то шорсткість визначається глибиною западини h_g (табл. 1.).

Таблиця 1 – Результати дослідження шорсткості поверхні по висоті мікронерівностей

Тип мікрорельєфу	Крок відбитків t , мм	Висота нерівностей, мкм			Відносна погрішність δ_{r_z} , %
		експериментальна		розрахункова	
		R_{max}	R_z	$R_{z, розр}$	
Локальні відбитки	3,1	45	41	42	2,4
Дотичні відбитки	1,5	47	43	42	2,3
Взаємне перекриття відбитків	0,75	13	10,5	11	4,6

Як видно з табл. 1, формування будь-якого типу мікрорельєфу сполучене зі збільшенням мікронерівностей по висоті, причому мікровиступи, що утворюються в результаті обробки, відрізняються високим ступенем однорідності по висоті й за формою. Крок відбитків впливає на шорсткість поверхонь типу 2 і 3, тому що в цих випадках він рівний або перевищує по величині діаметр відбитка, а зменшення кроку відбитків приводить до зменшення шорсткості поверхні. Зміна розмірів сферичного індентора, енергії одиничного удару, що впливає на діаметр і глибину відбитка, подачі й частоти обертання, що визначають крок відбитків, може в значній мірі зменшити або збільшити шорсткість обробленої поверхні.